

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 kwietnia 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Wojciech Kościółek
Sędziowie:	SSA Andrzej Struzik SSA Grzegorz Krężolek (spr.)
Protokolant:	st.sekr.sądowy Katarzyna Wilczura

po rozpoznaniu w dniu 7 kwietnia 2017 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa Agencji(...)w W. - Oddział (...) w K.

przeciwko (...)(...)spółce z o.o. w upadłości układowej w K.

o zapłatę

na skutek apelacji strony powodowej

od wyroku Sądu Okręgowego w Kielcach

z dnia 15 września 2016 r. sygn. akt I C 3306/14

1. prostuje oczywistą nieprawidłowość w sposobie określenia strony powodowej, użytego w treści komparycji oraz sentencji wyroku Sądu I instancji w ten sposób, że w miejsce użytego tam w różnych przypadkach określenia „Skarb Państwa – Agencja(...)w W., Oddział (...) w K.”, wpisuje użyte w tych samych przypadkach określenie prawidłowe: „Agencja (...)

w W. – Oddział (...) w K.”;

2. uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Okręgowemu

w K. do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania apelacyjnego.

SSA Andrzej Struzik SSA Wojciech Kościółek SSA Grzegorz Krężolek

Sygn. akt : I ACa 1640/16

UZASADNIENIE

W pozwie skierowanym przeciwko (...) (...) - spółce z ograniczoną odpowiedzialnością - w upadłości układowej w K., (...) Agencja (...) w W. - Oddział (...) w K., domagała się zasądzenia kwoty 43 484, 60 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu oraz obciążenia strony przeciwnej kosztami procesu .

Odwołując się do treści art. 560 §1 i 3 kc , podnosiła iż w ramach żądania dochodzi obniżenia ceny z powodu wad rzeczy sprzedanych , jakimi były odrębne lokale mieszkalne, kupione od strony pozwanej przez Skarb Państwa wraz z udziałami w prawie własności nieruchomości , położonej w K. , stanowiącej działkę ewidencyjną nr (...), położonej przy ul. (...), objętej księgą wieczystą nr(...) (...)

Jak wynikało z twierdzeń powódki mimo , że sprzedane lokale były objęte wadami , polegającymi na niewłaściwym wykonaniu izolacji i ocieplenia balkonów niektórych z nich. Ponieważ prace zmierzające do usunięcia usterek nie okazały się skuteczne , a wady nadal występowały , a równocześnie strona pozwana podmówiła podjęcia kolejnych prac naprawczych, powódka na własny koszt wykonała je , obecnie domagając się w ramach zgłoszonego roszczenia , zwrotu poniesionych w związku z tym wydatków. Ich suma stanowi, jej zdaniem, różnicę w jakiej wartości rzeczy wolnej od wad pozostaje do wartości rzeczy z wadami.

W toku postępowania , przed terminem pierwszej rozprawy powódka rozszerzyła żądanie o dalszą kwotę 38 448, 44zł wraz z odsetkami od dnia 3 listopada 2014r , wskazując na tę samą podstawę jego dochodzenia od przeciwnika procesowego.

Równocześnie , jak jak wynikało z pisma rozszerzającego żądanie „ sprecyzowała „ , iż stroną powodową jest : Skarb Państwa -(...)Agencja (...) w W. - Oddział (...) w K., albowiem nabycie odrębnych lokali mieszkalnych , w tym tych , w których stwierdzono wady wykonawcze, nastąpiło , na rzecz Skarbu Państwa - (...)Agencji (...) / pismo procesowe z dnia 5 listopada 2014r k. 97 akt /

Strona pozwana domagała się oddalenia powództwa na koszt powódki , podnosząc w szczególności zarzut nie dysponowania przez nią zgłoszonym roszczeniem wobec jego uprzedniego wygaśnięcia.

Jednakowoż wobec dokonanego „ sprecyzowania „ oznaczenia strony powodowej broniła się przede wszystkim zarzutem braku legitymacji procesowej czynnej po stronie Skarbu Państwa w jego dochodzeniu od sprzedającej lokale spółki .

Argumentowała , że (...)Agencja (...)nie może być traktowana jako statio fisci Skarbu Państwa albowiem jest odrębną osobą prawną , wyposażoną w osobowość prawną na podstawie art. 8 ust. 3 ustawy O zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej. Natomiast osobowość sprawna Skarbu Państwa wynika z art. 33 kc.

W konsekwencji spółka postulowała oddalenie powództwa bez prowadzenia dalszej części postępowania rozpoznawczego./k.146-147 akt /

W piśmie procesowym z daty wpływu do Sądu I instancji , dnia 4 maja 2015r , odpowiadając na wezwanie Sądu pełnomocnik strony powodowej wskazał ostatecznie, iż stroną tą jest Skarb Państwa - (...) Agencja (...) i odwołał się do argumentacji , która została powołana uprzednio w piśmie z 6 listopada 2014r

Na podstawie przepisów ustawy O Agencji (...)z dnia 10 lipca 2015r [DzU z 2015 poz 1322] , z dniem 1 października 2015r (...) Agencja (...)została połączona z Agencją (...), nowo powstały z tego połączenia podmiot , przyjął nazwę Agencja (...). /art. 120 i 121 ustawy /

Wobec takiego stanowiska strony powodowej Sąd Okręgowy zwrócił się do Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa o podjęcie czynności zastępstwa procesowego strony czynnej procesu.

W odpowiedzi Prokuratoria odmówiła ich podjęcia , wskazując , że strona powodową jest Agencja (...), będąca odrębną od Skarbu Państwa państwową osobą prawną, która ma legitymacje do dochodzenia roszczeń związanych z powierzonym jej mieniem. Prokuratoria Generalna nie jest jej reprezentantem procesowym. / k. 231 i 236-237 akt /

Wyrokiem z dnia 15 września 2016r , Sąd Okręgowy w Kielcach , uznając , że stroną powodową jest Skarb Państwa – (...) Agencja (...)w W. - Oddział (...) w K. :

- oddalił powództwo [pkt I]

- zasądził od strony powodowej na rzecz strony pozwanej kwotę 3617 złotych , tytułem zwrotu kosztów procesu [pkt II sentencji wyroku]

Sąd I m instancji ustalił następujące fakty istotne dla rozstrzygnięcia :

Umową zawartą w formie aktu notarialnego z dnia 19 listopada 2008 r., Rep. A nr(...)Skarb Państwa –(...)Agencja (...)w W. - Oddział (...) w K., nabył od strony pozwanej (...) (...)spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K. własność wymienionych bliżej , w § (...)umowy, 20 lokali mieszkalnych przy ul. (...) w K. wraz z udziałami w nieruchomości oznaczonej jako działka nr (...).

Protokołem z dnia 13 listopada tego roku , przekazano (...)Agencji (...)w W. - Oddział (...) w K. te lokale do eksploatacji.

Kolejna umową , w tej samej formie zawartą , w dniu 29 lutego 2009r , Rep. A nr (...)Skarb Państwa – (...) Agencja (...)w W. - Oddział (...) w K. nabył od pozwanej spółki własność nieruchomości oznaczonej jako działka nr (...), położonej w K. przy ul. (...). Nieruchomość była zabudowana 6 murowanymi budynkami w zabudowie grupowej, oznaczonej literą (...) w których znajdowało się 12 lokali mieszkalnych. Umowę zawarto w wykonaniu przedwstępnej umowy sprzedaży z dnia 13 marca 2008 r. , także dokonanej w formie notarialnej - rep. A nr(...)

Podobnie jak poprzednio, protokołem z daty wcześniejszej niż data samej umowy , bo z dnia 13 lutego 2009r lokale te przekazano do eksploatacji (...)Agencji (...) w W. Oddział (...) w K..

Kupujący zapłacił sprzedawcy całą cenę za nabyte lokale, określoną w ramach obu czynności nabycia.

Spółka -sprzedawca przyjęła na siebie odpowiedzialność za właściwą jakość mieszkań i wobec pojawienia się w niektórych z nich zacieków na ścianach do których przylegały balkony, powódka wezwała stronę pozwaną do m usunięcia stwierdzonych wad. Prace naprawcze okazały się one nieskuteczne. Wobec tego powódka podjęła je we własnym zakresie , kiedy kolejne wezwania kierowane do spółki okazały się nieskuteczne. Obecnie dochodzi równowartości poniesionych w związku z tymi pracami , kosztów.

Wezwania do dobrowolnego spełnienia tego świadczenia okazały się na etapie przed procesowym , nieskuteczne .

Dokonując tych ustaleń, Sąd Okręgowy zaznaczył , że opierają się one tylko na treści dokumentów , które nie były przez strony podważane jako niewiarygodne. Wskazał także , że postępowanie dowodowe, jakkolwiek przeprowadzone w części , nie było kontynuowane , a wobec tego przeprowadzone dowody osobowe nie zostały poddane ocenie , nie stanowiąc, wobec tego, podstawy ustaleń.

Wskazał , że przyczyną takiego stanu rzeczy jest to , iż jego zdaniem , podstawą oddalenia powództwa jest, w rozstrzyganej sprawie, brak legitymacji procesowej czynnej po stronie Skarbu Państwa - Agencji (...) który przesądza o jej wyniku bez potrzeby kontynuacji postępowania i oceny na podstawie jego wyników , roszczenia dochodzonego pozwem.

Podzielając w tym zakresie zarzut strony pozwanej , Sąd I instancji odwołał się , w pierwszej kolejności, do wynikającego z przepisów prawa materialnego rozróżnienia pomiędzy Skarbem Państwa i Agencją (...)[poprzednio (...)] , zgodnie z którym są to różne i niezależne od siebie osoby prawne.

Ponadto podniósł , że jakkolwiek odrębne lokale wraz z udziałami w prawie własności nieruchomości i części wspólnych nabyte zostały na podstawie dwóch wskazanych wyżej umów od strony pozwanej przez Skarb Państwa , tym nie mniej te składniki jego mienia zostały przekazane do gospodarowania Agencji. Tym samym to Agencja(...) – państwowa osoba prawna jest uprawniona i zarazem legitymowana czynnie do dochodzenia roszczeń zmierzających do ochrony tych składników majątku państwowego. Roszczenie dochodzone pozwem jest właśnie tego rodzaju żądaniem ochronnym.

Tym samym wobec tego , że powodem w sprawie był Skarb Państwa , nie posiadający takiej legitymacji , powództwo musiało ulec oddaleniu

Podstawą rozstrzygnięcia o kosztach procesu była norma art. 98 kpc i wynikająca z niej dla wzajemnego rozliczenia stron z tego tytułu , zasada odpowiedzialności za wynik sprawy.

W apelacji od tego orzeczenia , w której części wstępnej powódka określiła się jako „Skarb Państwa – Agencja (...)w W.” , zaskarżając je w całości, domagała się , w pierwszej kolejności zmiany wyroku i uwzględnienia roszczenia zgodnie z jego ostatecznym kształtem w zakresie treści oraz obciążenia przeciwnika procesowego kosztami postępowania za obydwie instancje.

Jako wniosek ewentualny sformułowała żądanie wydania orzeczenia kasatoryjnego i przekazania sprawy Sądowi Okręgowemu w Kielcach do ponownego rozpoznania .

Środek odwoławczy został oparty na następujących zarzutach :

- naruszenia prawa materialnego , w następstwie nieprawidłowego zastosowania art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 10 lipca 2010 O Agencji(...)[DzU z 2015 poz.1322], które było konsekwencją wadliwej oceny , iż stroną powodową jest Skarb Państwa - Agencja (...)w W. , a nie jak było w rzeczywistości, Agencja (...)która wytaczając powództwo , jedynie działała w imieniu i na rzecz Skarbu Państwa.

Jak wskazywała skarżąca, takie określenie strony czynnej procesu, miało miejsce pod samego początku postępowania i na takie określenie strony powodowej , wskazywała także treść pełnomocnictw procesowych udzielanych kolejnym pełnomocnikom przez Dyrektora Oddziału (...).

Nie przeczy przy tym zasadności takiego stanowiska to, w jaki sposób powódka określała się pismach procesowych albowiem użyte tam jej oznaczenia stanowiły jedynie wyraz tego , że Agencja - będąca odrębną państwową osobą prawną występuje w postępowaniu na rzecz Skarbu Państwa , chroniąc tym samym składniki jego mienia, powierzone Agencji do gospodarowania, która ma , dla wytaczania tego rodzaju roszczeń ochronnych samodzielną legitymację procesową , wynikającą z przepisów prawa materialnego,

- naruszenia prawa procesowego , w sposób mający dla rozstrzygnięcia istotne znaczenie , a to :

a/ art. 217 §1 i 2 kpc w zw z art. 227 kpc wobec wydania rozstrzygnięcia w warunkach nie wyjaśnienia wszystkich istotnych okoliczności faktycznych,

b/ art. 244 kpc w zw z art. 233kpc i 328 §2 kpc wobec nie rozważenia w sposób wszechstronny zgromadzonego w sprawie materiału.

Obydwa te zarzuty , w ocenie skarżącej, usprawiedliwiają wniosek o nierozpoznaniu przez Sąd Okręgowy istoty sprawy skoro wydając rozstrzygnięcie nie tylko nie dokonał, w sposób całościowi ustaleń faktycznych ale też nie wyniknął w istotę sporu stron , określonego z jednej strony przez żądanie powódki i powołane dla jego uzasadnienia fakty a z drugiej przez zarzuty obronne strony przeciwnej do których też w istocie nie odniósł się . Poprzestał , na nietrafnie , zdaniem skarżącej , ocenionym zarzucie braku legitymacji procesowej po stronie powódki.

Strona pozwana domagała się oddalenia apelacji , jako pozbawionej usprawiedliwionych podstaw oraz obciążenia strony powodowej kosztami według przedstawionego ich spisu / k. 343-349 akt/

Rozpoznając apelację , Sąd Apelacyjny rozważył :

Środek odwoławczy strony powodowej prowadzi do wydania rozstrzygnięcia kasatoryjnego albowiem wyrok Sądu Okręgowego zapadł w warunkach nie rozpoznania istoty sprawy, w rozumieniu tego pojęcia , jakim posługuje się art. 386 §4 kpc,

Taka ocena jest jednak przede wszystkim konsekwencją uznania , iż wniosek prawny Sądu I instancji zgodnie z którym strona powodowa nie ma legitymacji procesowej do dochodzenia roszczenia określonego w pozwie jest wnioskiem nietrafnym , którego nie podzielenie , w ramach kontroli instancyjnej wyroku , którego treść jest jego pochodną , decyduje w swoich następstwach o konieczności wydania rozstrzygnięcia tej treści.

Legitymacja procesowa , zgodnie z powszechnie aprobowanymi poglądami orzecznictwa sądowego i przedstawicieli literatury, jest szczególnym uprawnieniem do występowania w konkretnym procesie , w charakterze strony z uwagi na jego przedmiot.

O tym czy tego rodzaju uprawnieniem strona , niezależnie od jej czynnej czy biernej pozycji w sporze , dysponuje decydują przepisy prawa materialnego , relewantne z punktu widzenia okoliczności wskazanych w podstawie faktycznej powództwa. To one decydują , czy powód może skutecznie kierować roszczenie określonej treści wobec pozwanego, a on rzeczywiście jest zobowiązany do wykonania obowiązku o którym stanowi jego treść.

/ por . bliżej w tej materii , powołane jedynie dla przykładu, judykaty Sądu Najwyższego z 15 maja 2001, sygn. I Co 29/00 i z 21 marca 2013, sygn. II CSK 406/ 12 , obydwie powołane za zbiorem Legalis oraz uwagi G. Misiurka w komentarzu do kodeksu postępowania cywilnego t. 1 s. 252 - Wydawnictwo Wolters Kluwer Business 2011. oraz R. Flejszara w komentarzu do kodeksu postępowania cywilnego pod redakcją A. G.- Błaszczkowskiej t. 1 s. 277 , Wydawnictwo C.H. Beck 2016/

Jak wynika z treści motywów zaskarżonego wyroku, przyczyną oddalenia powództwa było uznanie przez Sąd Okręgowy braku legitymacji procesowej czynnej , po stronie Skarbu Państwa , którego jednostką organizacyjną miała być , jego zdaniem, Agencja (...)

Prima facie tego rodzaju stanowisko jest poprawne gdyż rzeczywiście Skarb Państwa z uwagi na przedmiot rozstrzyganego sporu nie jest w nim czynnie legitymowany.

Legitymację taką uprzednio bowiem miała (...)Agencja (...)a w dacie wydawania rozstrzygnięcia przez Sądy obu instancji, ma (...) Agencja(...)

Zgodnie z brzmieniem art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 10 lipca 2015r o Agencji (...)[DzU z 2015 jedn. tekst DzU z 2016 poz. 614] , Wojskowa Agencja (...) jest agencją wykonawczą w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 2009r O finansach publicznych , nadzorowaną przez Ministra Obrony Narodowej.

Z przepisu art. 18 tej ustawy [DzU z 2013 poz. 885 z późn. zm] wynika , że agencja wykonawcza jest państwową osobą prawną , tworzoną, na podstawie odrębnej ustawy, w celu realizacji zadań państwa.

Wskazane uregulowania prawne decydują o tym , że Agencja (...)[poprzednio także (...) Agencja (...), na podstawie art. 8 ust. 3 ustawy o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej] , jest odrębną od Skarbu Państwa , państwową osobą prawną .

Działa na podstawie ustawy oraz nadawanego przez Ministra Obrony Narodowej statutu , przez prezesa oraz dyrektorów oddziałów regionalnych , którzy są m. in uprawnieni do reprezentowania jej w sprawach cywilnych przed Sądami / argument z art. 5 ust. 2 i 4 oraz art. 17 ustawy z dnia 10 lipca 2015r .

W stosunku nieruchomości stanowiących własność Skarbu Państwa Agencja realizuje w jego imieniu i na jego rzecz uprawnienia wynikające z tego prawa i innych praw rzeczowych na nich / art. 6 ustawy /

Do zadań własnych Agencji, zgodnie z art. 7 ustawy, należy m . in. gospodarowanie mieniem Skarbu Państwa , które zostało jej powierzone lub użyzione , w tym także obrót nim , w tym sprzedaż lokali mieszkalnych i innych nieruchomości oraz infrastruktury.

Roszczenie , które jest przedmiotem sporu stron , w ramach którego powódka domaga się obniżenia ceny sprzedanych lokali mieszkalnych wobec stwierdzonych wad wykonawczych za które odpowiadać ma strona pozwana - ich zbywca - jest takim, które mając obligacyjną naturę , może być przez nią dochodzone , w ramach realizacji zadań własnych Agencji o których była mowa wyżej.

Jest to wniosek tym bardziej uprawniony, gdy weźmie się pod uwagę , iż zgodnie z niekwestionowanymi ustaleniami faktycznymi , lokale przy ul (...) w K., kupione, na podstawie umów z 19 listopada 2008 i 29 lutego 2009 r ,zostały powierzone ówczesnej (...)Agencji (...), w celu prowadzenia czynności związanych z ich eksploatacją jako składnikami mienia własności Skarbu Państwa.

Tym samym to Agencja - obecnie Agencja (...)w W. - Oddział (...) w K. , ma wyłączną legitymację procesową do dochodzenia roszczenia określonego w żądaniu pozwu przeciwko spółce - sprzedawcy, którego przedmiot świadczenia , jak twierdzi Agencja, okazał się być dotknięty wadami wykonawczymi.

/ por. także w tej materii , zbieżne z zaprezentowanym , stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 13 stycznia 2010r , sygn. II CSK 323/09 , powołanym za zbiorem Legalis /

Rozstrzygnięcie to dotyczyło wprowadzie legitymacji procesowej (...) Agencji (...), tym nie mniej , opisana wyżej zmiana ustawowa , nie wpłynęła w żaden sposób na aktualność stanowiska zaprezentowanego w tym judykacie /

Równocześnie z przyczyn wskazanych uprzednio ,wykluczonym jest, aby w rozstrzyganej sprawie , której przedmiot stanowi roszczenie procesowe , identyfikowane przez dwa elementy: żądanie oraz powołane dla jego uzasadnienia okoliczności faktyczne Agencja [obecnie Agencja (...)] występowała po stronie czynnej sporu jako statio fisci Skarbu Państwa, który nie ma do udziału w nim legitymacji procesowej.

Zatem, jak wskazano na początku tej części rozważań, wydawać by się mogło , że oddalając powództwo , w konsekwencji stwierdzenia tego braku po stronie Skarbu Państwa, Sąd Okręgowy nie popełnił błędu zarzucanego mu poprzez apelującą , w ramach zarzutu materialnoprawnego.

Tak jednak nie jest, a zarzut ten należy uznać za usprawiedliwiony.

Oceniając bowiem , że stroną powodową jest Skarb Państwa - Agencja (...)w W. - Oddział (...) w K. , Sąd I instancji postąpił w sposób dowolny , dopuszczając się oczywistej nieprawidłowości w określeniu strony czynnej sporu.

Motywuując oceniany zarzut podzielić należy stanowisko skarżącej , iż od samego początku postępowania , w charakterze powódki występował nie Skarb Państwa ale działająca jako odrębna państwowa osoba prawna , najpierw(...)Agencja(...), a po ustawowym przekształceniu w oparciu o postanowienia ustawy z dnia 10 lipca 2015r o Agencji(...)- Agencja (...).

O poprawności tego wniosku świadczy nie tylko określenie strony powodowej , które znalazło się w piśmie początkującym postępowanie / por k. 2 akt / ale także to , że Agencja , w treści żądania domagała się przyznania świadczenia dochodzonego pozwem na swoją rzecz.

O jego zasadności upewnia także sposób sformułowania treści pełnomocnictw procesowych , którymi legitymowali się kolejni reprezentanci strony powodowej. W każdym przypadku podmiotem udzielającym takiego umocowania był dyrektor Oddziału (...) w K./ por. k.7,151, 182, 193 akt /

Trzeba równocześnie zauważyć, że sama strona powodowa także nie była konsekwentna w sposobie określania własnej pozycji procesowej albowiem, mimo, że była w postępowaniu profesjonalnie zastępowana zmieniała podczas jego przebiegu zdanie co do tego kto jest czynną stroną sporu.

Efektom tego niestabilnego stanowiska było to, że w piśmie rozszerzającym żądanie wskazywała siebie jako statio fisci Skarbu Państwa, by następnie, ponownie odwołując się do mechanizmu „precyzowania „ oznaczenia strony powodowej, po pewnym wahaniu, podtrzymać, że powodem w sprawie jest Skarb Państwa- Agencja(...). / por. k. 97-98, 156-157 oraz 271-272 akt /

Ten brak spójności stanowiska powódki w kontekście argumentacji na którą powołuje się ona uzasadniając oceniany zarzut nie może stanowić usprawiedliwienia dla niepoprawnego formalnie sposobu postępowania Sądu niższej instancji, w odniesieniu do kwestii poprawnej identyfikacji strony czynnej procesu.

Kierując się bowiem tym zmiennym stanowiskiem skarżącej w toku procesu Sąd nie uwzględnił dwóch zasadniczych kwestii.

Po pierwsze tego, co dla rozważanego zagadnienia wynika z treści przepisów prawnych, relewantnych punktu widzenia oceny tego któremu podmiotowi przysługuje legitymacja procesowa czynna do występowania w sprawie w charakterze strony powodowej mimo, iż w motywach rozstrzygnięcia Sąd Okręgowy dokonuje poprawnej analizy tych norm.

Po wtóre nie dostrzegł w zupełności konsekwencji natury procesowej, które dla określenia w sposób właściwy strony czynnej procesu przynosi ocena, że Agencja (...) Agencja (...)] jest odrębną od Skarbu Państwa, państwową osobą prawną, mogącą dochodzić roszczenia określonego w pozwie, uwzględniając jego charakter, na podstawie własnego uprawnienia wynikającego z powołanych wyżej przepisów ustawy z dnia 10 lipca 2015r.

W tej bowiem sytuacji jaka miejsce w rozstrzyganej sprawie, zmiana podmiotowa po stronie czynnej procesu mogła nastąpić jedynie na warunkach wskazanych przez art. 196 §1 kpc, a zwolnienie od udziału w sprawie w charakterze powódki Agencji i jednopodmiotowy udział Skarbu Państwa po stronie czynnej sporu byłby tylko wówczas możliwy gdyby, na tego rodzaju zmianę z inicjatywy Agencji - inicjatorce postępowania, obydwie dotychczasowe strony, w tym (...) (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością wyraziłyby na to zgodę i to w sytuacji, gdy zawiadomiony uprzednio przez Sąd, Skarb Państwa - za pośrednictwem właściwego statio fisci, zgłosiłby przystąpienie do postępowania.

Tego rodzaju procedura zmiany podmiotowej nie została przeprowadzona, a nawet formalnie zainicjowana przez wniosek strony powodowej.

Nie może stanowić o jej przedsięwzięciu pismo Sądu skierowane do potencjalnego reprezentanta procesowego Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa /por. k. 231 akt /, już tylko z tego powodu, że jej kompetencja ustawowa ogranicza się tylko do takiego zastępstwa. Tym samym, w sposób oczywisty niepoprawnym, jest stanowisko Sądu niższej instancji, że wskazanym pismem Prokuratura Generalna została wezwana do udziału w sprawie, któremu to udziałowi odmówiła / por. str 6 uzasadnienia wyroku, k. 327 akt /

Na marginesie jedynie należy zaznaczyć, że Prokuratura w odpowiedzi na nie, w sposób jednoznaczny wskazała, że stroną powodową w sporze jest Agencja (...), będąca różną i niezależną od Skarbu Państwa, państwową osobą prawną, wobec której zastępstwo procesowe Prokuraturii nie jest realizowane.

Brak poprawnie przeprowadzonej i procesowo skutecznej, zmiany podmiotowej po stronie powodowej procesu oraz zupełna nieskuteczność formalna prób dokonania tej „korekty „ za pomocą instrumentu „sprecyzowania” określenia strony, którą całkowicie wadliwie Sąd I instancji uznał za prowadzącą do takiej zmiany, powoduje, iż koniecznym i równocześnie uzasadnionym jest wniosek, że od daty wszczęcia postępowania do jego zakończenia orzeczeniem Sądu II instancji stroną powodową niezmiennie była Agencja (...) [poprzednio (...) Agencja (...)] w W. - Oddział (...) w K..

Wniosek ten z jednej strony zdecydował o konieczności sprostowania oczywistej niepoprawności w sposobie określenia strony powodowej w komparycji oraz sentencji wyroku Sądu Okręgowego ale przede wszystkim stanowił podstawę do oceny , że istota sprawy nie została przez Sąd I instancji rozpoznana.

W motywach orzeczenia Sąd niższej instancji jednoznacznie wskazał , że przy przyjętej koncepcji rozstrzygnięcia , nie dokonywał ustaleń faktycznych w oparciu o przeprowadzone w sprawie dowody osobowe , których ocena byłaby w tych warunkach przedwczesna, a samo postępowanie rozpoznawcze nie było kontynuowane / por. str. 3 uzasadnienia wyroku k. 324 akt /

Zatem przy podzieleniu i przyjęciu za własne przez Sąd Apelacyjny , tej części ustaleń , których Sąd Okręgowy dokonał na podstawie zgromadzonych w aktach dokumentów , których wiarygodność nie była przez strony kwestionowana , podzielić należy apelacyjny zarzut procesowy, w ramach którego skarżąca neguje zaniechanie prowadzenia przez Sąd dalszej części postępowania dowodowego oraz powstrzymanie się przezeń od oceny całości zgromadzonych w sprawie dowodów.

Zarzucone naruszenie przepisów formalnych niewątpliwie miało wpływ na treść wyroku skoro niewłaściwe postępowanie Sądu Okręgowego w zakresie gromadzenia i oceny materiału procesowego było jedynym z elementów , które złożyły się na decyzję o wyrokowaniu , w warunkach nierozpoznania istoty sprawy.

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem orzecznictwa Sądu Najwyższego na tle tego co składa się na to pojęcie , w ramach zastosowania art. 386 §4 kpc, z sytuacją taką mamy do czynienia, wtedy gdy Sąd nie wniknął w ogóle w całokształt okoliczności sprawy , nie zbadał merytorycznej podstawy dochodzonego roszczenia albo też zaniechał ustosunkowania się , po ich uprzedniej , merytorycznej ocenie , do zarzutów , którymi broniła się w sporze strona przeciwna.

/ por w tej materii , powołane jedynie dla przykładu , judykaty Sądu Najwyższego z 23 września 1998, sygn. II CKN 897/97 , z 17 stycznia 2013 , sygn. III CSK 74/12 i z 22 lipca 2015 , sygn. I PZ 13/ 15 , wszystkie powołane za zbiorem Legalis , a także uwagi T. Wiśniewskiego w opracowaniu Apelacja i kasacja , nowe środki odwoławcze w procesie cywilnym s. 104 i n. /

Z taka właśnie sytuacją mamy do czynienia w niniejszej sprawie.

Przyjmując nietrafnie , że o oddaleniu powództwa decyduje brak legitymacji procesowej strony powodowej , która została niepoprawnie zidentyfikowana , Sąd I instancji nie tylko zaniechał kontynuacji postępowania rozpoznawczego ale także nie przeprowadził, w jakimkolwiek zakresie, oceny przesłuchanych, w ramach przeprowadzonej jego części , świadków.

Oddalając powództwo nie dokonywał oceny nie tylko samego roszczenia zgłoszonego w pozwie ale także nie weryfikował poprawności zarzutów strony przeciwnej za pośrednictwem których broniła się przed nim, wnosząc o oddalenie powództwa.

W szczególności Sąd I instancji nie odniósł się w zupełności do , zasadniczego z punktu widzenia tej oceny , zarzutu jego wygaśnięcia wobec przekroczenia terminu o jakim mowa w art. 568 §1 kc , w brzmieniu relewantnym z punktu widzenia rozstrzygnięcia.

Wobec tego istota sprawy nie została rozpoznana , co spowodowało wydanie przez Sąd II instancji rozstrzygnięcia kasatoryjnego.

W tych warunkach nie było możliwym aby Sąd II instancji wydał innej treści rozstrzygnięcie albowiem wiązać by się to musiało z prowadzeniem postępowania dowodowego , z dokonywaniem po raz pierwszy przez ten Sąd oceny zgromadzonych w sprawie dowodów oraz zasadności samego roszczenia strony powodowej oraz zarzutów przeciwniczki procesowej.

Mimo obowiązywania systemu apelacji pełnej , w ramach którego Sąd odwoławczy przez pryzmat zakresu i podstaw środka odwoławczego, dokonuje oceny tej samej sprawy w której wyrokował Sąd niższej instancji, byłoby to sprzeczne z wynikającą z normy rangi konstytucyjnej zasadą co najmniej dwuinstancyjności postępowania sądowego.[argument z art. 176 ust. 1 Ustawy Zasadniczej]

Z podanych wyżej przyczyn , Sąd Apelacyjny , na podstawie art. 350 § 3 kpc , dokonał sprostowania oczywistej nieprawidłowości w sposobie określenia strony powodowej [pkt 1] i uchylił wyrok , przekazując sprawę Sądowi Okręgowemu w Kielcach do ponownego rozpoznania , pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego , na podstawie art. 386 §4 kpc oraz art. 108 §2 kpc w zw z art. 391 §1 kpc [pkt 2 sentencji wyroku]

W ponownie prowadzonym postępowaniu , Sąd I instancji uwzględni stanowisko Sądu II instancji , w odniesieniu do podmiotu , który w sprawie jest stroną powodową , przeprowadzi w niezbędnym zakresie , biorąc pod uwagę inicjatywę stron, postępowanie dowodowe. Na podstawie jego wyników dokonana oceny roszczenia zgłoszonego w pozwie , weryfikując je przez pryzmat zarzutów obronnych, sformułowanych przez pozwaną spółkę.

SSA Grzegorz Krężolek SSA Wojciech Kościółek SSA Andrzej Struzik